

Graindelavoix

16.08.24

—20.30 h

Església de Sant Genís
Torroella de Montgrí

PROGRAMA

Laments de David per Jonathan i Absalom

Laments per Absalon

RICHARD DERING (ca.1580–1630)
Contristatus est Rex David

BERNARDINO DE RIBERA (ca.1520-ca.1580)
Rex autem David

PIERRE DE LA RUE (?) (ca.1460-1518)
Absalon fili mi

RICHARD DERING
And the King was moved

Laments per Jonathan

THOMAS TOMKINS (1572-1656)
Then David mourned

JOSQUIN DESPREZ (ca.1455-1521)
Doleo super te

THOMAS WEELKES (ca.1576–1623)
O Jonathan, Woe is Me

PIERRE DE LA RUE
Doleo super te

ROBERT RAMSEY (ca.1590-1640)
How are the mighty fallen

Final Laments per Absalon

LODOVICO AGOSTINI (1534-1590)

Fili mi Absalon

ALONSO DE TEJEDA (1540-1628)

Rex autem David

THOMAS TOMKINS

When David heard

NICOLAS GOMBERT (ca.1495 – ca.1560)

Lugebat David Absalon

Concert sense pausa

Durada aproximada 70 minuts

GRAINDELAVOIX

Björn Schmelzer direcció

Sopranos **Florencia Menconi**

Contralt **Andrew Hallock**

Tenors **Albert Riera, Andrés Miravete, Gabriel Belkheiri, Marius Peterson**

Baríton **Tomàs Maxé**

Baix **Arnout Malfliet**

COMENTARI

QUI TROBÉS UN MOT PER AL PATIMENT DEL PARE

La pèrdua d'un fill és una desgràcia difícil d'expressar en paraules. Trobar el mot, trobar l'alè per buscar-lo, es deu convertir en una muntanya. Encara que alguns de nosaltres no ho hàgim viscut, crec que podem fer l'exercici d'acostar-nos-hi. Pensem en aquella engruna de patiment, aquell petit esglai contingut que sempre tenim dins quan ens posem en la pitjor de les situacions. Se'ns clava i ens deixa muts. Silenci, incredulitat i dolor. La música pot ser una bona aliada per iniciar un camí com aquest, de dol, per buscar respostes a través d'altres llenguatges.

Les lamentacions de David parteixen d'uns versos. Amb la cara tapada i buscant la solitud, el rei exclamà: «Fill meu, Absalom! Tant de bo hagués mort jo en comptes de tu» (2 Samuel, 19:5). El tercer dels sis fills del monarca de la Israel bíblica havia mort en un enfrontament entre el seu exèrcit i el del seu pare. Absalom havia assassinat el seu germà gran, Amnón, per haver abusat de la seva germana, Tamar. Fugí del regne i hi retornà per aconseguir expulsar David del tron. Ho aconseguí, tot i el desenllaç que s'esdevindria.

Els músics del Renaixement van recuperar aquesta història per donar forma i difondre imaginàries per abordar el dolor, sobretot quan es presenta de manera tan crua. Els musicòlegs situen les primeres peces a l'Anglaterra del segle IX. Eren més fidels al text llatí i estaven emmarcades dins les litúrgies cristianes. D'altra banda, també van existir composicions inspirades en la història de David i Absalom que es van difondre per Europa fins al segle XVII, que anaven més enllà de la missa, i s'interpretaven per cantar o recordar la mort d'un ésser estimat.

Una arquitectura de veus sobre un text llatí. El motet fou la forma compositiva a través de la qual li van donar cos. Les polifonies que s'escoltaran a l'església de Sant Genís són peces tenyides per una tragèdia: de color més aviat fosc, de textura densa, que entrellacen melodies i conviden al recolliment. Creen una atmosfera pròpia. Qui no voldria fugir del món, després d'una sotragada tan forta? A diferència del que succeïa generalment a l'edat mitjana, aquí el text i el seu significat no ocupen una posició secundària. Tot el contrari, la música intenta expressar aquest

patiment. Podrem escoltar una peça de Josquin Desprez (1440-1521), un dels compositors més representatius de l'època, que va guanyar una gran reputació per aconseguir modelar estructures complexes de veus al servei del sentit dramàtic d'un text.

S'interpretaran peces de mestres de capella de la península, com el castellà Alonso de Tejada (1556-1628) o el valencià Bernardo de Ribera (1510-1556), mestre de Tomás Luis de Victoria. Estilísticament, aquest darrer seguia les innovacions de Desprez i el seu deixeble Nicolas Gombert (ca. 1495-1560), de tradició francoflamenca. D'aquesta escola també s'interpretarà una peça de Pierre de la Rue (1452-1518), en un apartat dedicat als motets que parlen de la mort de l'amic d'Absalom, Jonathan. Finalment, dos anglesos i un escocès: Thomas Tomkins (1572-1656), Thomas Weelkes (1575-1626) i Robert Ramsey (1590-1644). Compositors i mestres de capella, més vinculats a la cort i al sentit religiós de les peces.

Els músics del Renaixement van recuperar aquesta història per donar forma i difondre imaginàries per abordar el dolor, sobretot quan es presenta de manera tan crua.

Transmetre una emoció i un discurs enmig de diverses veus que es creuen, que s'imiten i que creen una estructura sòlida. Aquests motets són una mostra del caràcter *atmosfèric* que pot tenir la música. Pot explicar una història i ser-ne el consol, sobretot quan no tenim prou paraules. El conjunt vocal belga Graindelavoix (Anvers, 1999), més que ensenyar un moment estàtic del passat, proposa un repertori per demostrar que aquell discurs continua viu, que ens segueix dient alguna cosa. Ens permet continuar pensant i reflexionant sobre el dolor, les capes i les ombres de la condició humana.

Adrià Vilà i Batista

BIOGRAFIES

GRAINDELAVOIX

Grindelavoix és un grup multidisciplinari amb seu a Anvers fascinat per la veu. Grindelavoix va ser fundada a principis del segle XXI per l'antropòleg i etnomusicòleg Björn Schmelzer amb concerts públics poc després. El primer enregistrament, *Missa Caput* d'Ockeghem, publicat l'any 2006 pel segell Glossa, va situar de seguida Grindelavoix a l'escena internacional. Cada nou projecte comença amb un gest musical concret, un repertori o una obra que envolta la complexa estratificació del temps i els aspectes operatius de la pràctica.

Björn Schmelzer ha desenvolupat amb Grindelavoix una mena de musicologia afectiva en acció: cada actuació és una evocació i activació de les forces virtuals i afecta el treball en les traces que serveixen de punt de partida. Una partitura, una notació o una inscripció és una part indistingible d'una imatge musical en moviment que mai és independent, sinó que funciona com un dinamograma.

Grindelavoix intenta activar i encarnar la notació, una lectura activa en el sentit medieval. El passat no és una realitat sòlid de la qual estem separats, sinó que és un conjunt continu de substàncies i contracorrents que ondulen i viuen en els nostres cossos: en temps i ubicacions geogràfiques sempre canvians, es produeixen noves erupcions i xocs de tectònica temporal. Aquests símptomes constitueixen la base perquè els intèrprets de Grindelavoix explorin com empènyer l'audiència fins al punt de construir la seva pròpia memòria de significats. Els intèrprets de Grindelavoix provenen de diferents tradicions amb una àmplia trajectòria artística i experiència.

Grindelavoix va construir una reputació com a pionera d'un enfocament completament nou dels vells repertoris, més enllà de la visió museística o històricament informada, amb les seves interpretacions atrevides i sovint controvertides de les quals testimoniaran les nombroses col·laboracions internacionals, residències, actuacions i premis d'enregistraments. Grindelavoix ha guanyat el tan cobejat Edison Award, tres Klara Music Awards, el Caecilia Prize de la Belgian Music Press i diversos premis de revistes musicals internacionals com *Classica Répertoire*, *Pizzicato* i *Scherzo*.

Grindelavoix debuta en el Festival de Torroella de Montgrí

CLUB DE CLÀSSICA

ISAAC ALBÉNIZ,
ENRIC GRANADOS I
MANUEL DE FALLA
COMPOSITORS
IBÈRICS

T

TORROELLA
DE MONTGRÍ

CICLE DE 3
CONFERÈNCIES
A CÀRREC DE
JOAN VIVES
AL MUSEU DE LA
MEDITERRÀNIA

Cal inscripció prèvia
Més informació a
www.festivaldetorroella.cat

28.09.2024–11 h
“Isaac Albéniz i la
música alhambrista”

09.11.2024–11 h
“Enric Granados,
romàntic i goyesc”

14.12.2024–11 h
“Manuel de Falla,
de l’arrel andalusa a
Stravinski”

LLIBRET

Laments of David for Jonathan and Absalom

Laments for Absalon

RICHARD DERING

Contristatus est Rex David

O Mensch, errette deine Seele,

Contristatus est Rex David, et operuit caput suum,
et flevit, et sic loquebantur vadens:

Fili mi, Absalon, Fili mi, Fili mi, Absalon,
quis mihi tribuat, ut ego moriar pro te;
Absalon, fili mi, Absalon, fili mi.

BERNARDINO DE RIBERA

Rex autem David

Rex autem David, coperto capite, incedens,
lugebat, filium suum dicens

Absalon, filli mi, quis mihi det ut ego
moriar pro te
Fili mi, Absalon

PIERRE DE LA RUE

Absalon fili mi

Absalon fili mi, fili mi, Absalon quis det ut
morir pro te, Fili mi, Absalon.

Non vivam ultra, sed descendim
infernum plorans.
Fill meu!

RICHARD DERING

And the King was moved

And the king was moved, and went up
to this chamber over the gate,
and wept, and as he went, thus he said:
"O my son Absalom, my son, my son Absalom!
Oh had I died for thee, O Absalom, my son,
my son! would God I had died for thee,
O Absalom, my son!"

El triomf del Temps i del Desengany

Laments per Absalon

RICHARD DERING

Entristit està el rei David

¡Oh, home, salva la teva ànima!

Entristit està el rei David, i cobert el seu cap,
i plora, i així parlava caminant :

Fill meu, Absalom, fill meu, fill meu, Absalom,
que se m'hagués concedit morir per tu ;
Absalom, fil meu, Absalom, fill meu.

BERNARDINO DE RIBERA

Però el rei David

Però el rei David, amb el cap cobert, commogut,
plorava, dient al seu fill:

Absalom, fill meu, què no donaria jo
per morir per tu,
fill meu, Absalom.

PIERRE DE LA RUE

Absalom, fill meu

Absalom, fill meu, què no donaria jo
per morir per tu, fill meu, Absalon.

no visqui més, sinó que baixi
plorant a l'infern.
Fill meu!

RICHARD DERING

I el rei estava commogut

I el rei estava commogut, i pujà
a la seva cambra sobre la porta,
i plorà, i quan se'n anà, digué:
¡"Oh, Absalom, fill meu, fill meu Absalom!
Oh, si hagués mort per tu, oh Absalom, fill meu,
fill meu! Hagués volgut Déu que morís per tu
oh Absalom, fill meu!"

Laments for Jonathan

THOMAS TOMKINS

Then David mourned

Then David mourned with this lamentation
over Saul, and over Jonathan his son.
(2 Samuel, 1:17)

JOSQUIN DESPREZ

Doleo super te

Doleo super te frater mi Jonatha,
Amabilis valde super amorem mulierum.
Sicut mater amat unicum filium suum,
ita ego te diligebam.

THOMAS WEELKES

O Jonathan, Woe is Me

O Jonathan, woe is me for thee,
my brother Jonathan: very kind hast thou been
unto me; thy love to me was wonderful,
passing the love of women.
(2 Samuel 1:26)

PIERRE DE LA RUE

Doleo super te

Doleo super te frater mi Jonatha, decore nimis et
Amabilis valde super amorem mulierum.
Sicut mater amat unicum filium suum,
ita ego te diligebam.
Quomodo ceciderunt robusti,
et perierunt arma bellica, arma bellica?

ROBERT RAMSEY

How are the mighty fallen

How are the mighty fallen
in the midst of the battle,
O Jonathan

Thou wast slain in thy high places.
O Jonathan, woe is me for thee,
O Jonathan, my brother

Very kind hast thou been to me.
Thy love to me was wonderful,
passing the love of women.

How are the mighty fallen,
and the weapons of war destroyed.
How are the mighty fallen

Laments per Jonathan

THOMAS TOMKINS

Llavors David s'afligí

Llavors David s'afligí amb aquests laments
per Saul , i per Jonathan, el seu fill.
(2n llibre de Samuel, 1: 17)

JOSQUIN DESPREZ

Ho sento per tu

Ho sento per tu, germà meu, Jonathan,
estimat molt per sobre l'amor a una dona,
com la mare estima al seu únic fill,
així t'estimava jo.

THOMAS WEELKES

Oh Jonathan, l'aflicció és per tu

Oh Jonathan, l'aflicció é per tu,
germà meu Jonathan: fores molt amable
amb mi; el teu amor per mi era meravellós,
sobrepasant l'amor de dona.
(2n llibre de Samuel, 1:26)

PIERRE DE LA RUE

Ho sento per tu

Ho sento per tu, germà meu Jonathan, massa
estimat molt per sobre l'amor a una dona,
com la mare estima al seu únic fill,
així t'estimava jo.
¿Com van caure els poderosos,
i s'acabaren les armes bèl·liques?

ROBERT RAMSEY

Com van caure els poderosos

¿Com van caure els poderosos
enmig de la batalla,
oh Jonathan?

Fores occit en els llocs importants.
¡Oh Jonathan, ho sento per tu,
oh Jonathan, germà meu!

Fores molt amable amb me.
El teu amor per mi era meravellós,
sobrepasant l'amor de dona.

¿Com van caure els poderosos
i s'acabaren les armes bèl·liques,
com van caure els poderosos?

Final Laments for Absalon

LODOVICO AGOSTINI

Fili mi Absalon

Fili mi Absalon, Absalon fili mi, quis mihi tribuat ut ego moriar pro te, Absalon fili mi, fili mi Absalon?

Porro rex operuit caput suum, et, clamabat voce magna: Absalon fili mi, fili mi Absalon.

ALONSO DE TEJEDA

Rex autem David

Rex autem David, coperto capite, incedens, lugebat, filium suum dicens

Absalon, filli mi, quis mihi det ut ego moriar pro te
Fili mi, Absalon

THOMAS TOMKINS

When David heard

When David heard that Absalom was slain, he went up into his chamber over the gate, and wept, and thus he said:

O my son, Absalon my son, would God I had died for thee, O Absalon my son.
(2 Samuel. 18:33)

NICOLAS GOMBERT

Lugebat David Absalon

Lugebat David Absalon, pius pater filium, tristis senex puerum:

Heu me, fili mi Absalon, quis mihi det ut moriar, ut ego pro te moriar, O fili mi Absalon!
Rex autem David filium, coperto flebat capite:
Quis mihi det ut moriar, O fili mi, O fili mi!

Secunda Pars

Porro rex operuit caput suum, et clamabat voce magna:
Fili mi Absalon, O fili mi.

Laments finals per Absalom

LODOVICO AGOSTINI

Fill meu Absalom

¡Fill meu Absalom, Absalom fill meu, que se m'hagués concedit morir per tu, Absalom, fill meu, fill meu Absalom!

Certament el rei es cobrí el seu cap, i cridava amb grans crits: ¡Absalom, fill meu, Fill meu Absalom!

ALONSO DE TEJEDA

Però el rei David

Però el rei David, amb el cap cobert, commogut, plorava, dient al seu fill:

Absalom, fill meu, que no donaria jo per morir per tu, fill meu, Absalom.

THOMAS TOMKINS

Quan David sentí

Quan David sentí que Absalom era mort, pujà a la seva cambra sobre la porta, i plorà, i digué:

¡Oh, fill meu, Absalom, fill meu, si Déu hagués volgut, hauria mort per tu, oh Absalom, fill meu!
(2n llibre de Samuel, 18:33)

NICOLAS GOMBERT

Plorava David a Absalom

Plorava David a Absalom, el pare pietós al fill, el trist ancià al jove:

¡Ai de mi, fill meu Absalom, que m'hagués permès morir per tu, oh fill meu Absalom!
Però el rei David, fill, portava cobert el cap:
¡Qui em permetrà morir, oh fill meu, oh fill meu!

Segona part

Certament el rei es cobrí el seu cap, i cridava amb grans crits:
¡Fill meu Absalom, oh fill meu!

Traducció: **Manuel Capdevila i Font**

PROPER S CONCERTS

Dissabte 17 d'agost
20.30 h Espai Ter

DENIS KOZHUKHIN

El diabòlic i el diví

Franz Liszt: *La Lugubre gondola* núm. 1, S. 200 / *Unstern! – Sinistre – Desastre*, S.208 / *Nuages gris*, S.199 / *Am grabe Richard Wagners*, S. 135 / **György Ligeti:** *Estudi núm. 13* «L'escalier du diable», del segon llibre d'estudis / **Franz Liszt:** «Bénédiction de Dieu dans la solitude» d'*Harmonies poétiques et religieuses*, S.173/3 / *Sonata per a piano en Si menor*, S. 178

PREU
DES DE 27 EUR

Diumenge 18 d'agost
20.30 h Espai Ter

LE CONSORT & THÉOTIME LANGLOIS DE SWARTE

Théotime Langlois de Swarte violí i direcció

Vivaldi: Les quatre estacions.
Concerts per una vida

Claudio Monteverdi: *Adoramus te*, SV 289 / **Antonio Vivaldi:** *Adagio del Concert per a violí en La major*, RV 768 / *Concert per a violí en La menor*, RV 356 / *Preludi improvisat i segon moviment del Concert per a violí en La menor*, RV 357, transcripció per a clavicèmbal / *Concert per a violí en Re menor*, RV 813 / *Les quatre estacions*, Op. 8 / «*Il Ciaconna*», segon moviment del *Concert per violí en Si bemoll major*, RV 583 / «*Tempesta di mare*», fragment instrumental de l'òpera *La fida ninfa*, RV 714 / «*Sinfonia al Ballo*», del melodrama heroic pastoral *Dorilla in tempe*, RV 709 / «*Il Ciaconna*» del *Concert per a violí en Si bemoll major*, RV 370

PREU
DES DE 27 EUR

Festival de Torroella de Montgrí 2024

Facebook: @FestivalTorroelladeMontgri
Twitter: @Fest_Torroella
Instagram: @festivaldetorroella
#FestivalTorroella #arecerdelafúriadelmón

www.festivaldetorroella.cat

AMB EL SUPORT DE:

Organitza:

Amb el suport de:

Digitalització dels programes de mà:

Col·laboradors:

Mitjants oficials:

El Festival és membre de:

Festival de Torroella de Montgrí 2022

Facebook: @FestivalTorroelladeMontgrí

Twitter: @Fest_Torroella

Instagram: @festivaldetorroella

#FestivalTorroella

#arecerdelafúriadelmón

www.festivaldetorroella.cat

FESTIVAL DE
TORROELLA
DE MONTGRÍ

JM Torroella de Montgrí